

Bibliografia:

1. *Nawigacja w każdą pogodę. Szkolna inicjatywa profilaktyczna*, opracowanie: zespół ekspertów Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej, Fundacja Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej
2. *Nawigacja w każdą pogodę. Szkolna inicjatywa profilaktyczna. Opis wskazówek i inspiracje jak je wykorzystać*, opracowanie: zespół ekspertów Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej, Fundacja Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej
3. *Nawigacja w każdą pogodę. Warsztaty dla rodziców*, opracowanie: zespół ekspertów Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej mgr Wioletta Wiśniewska, mgr Beata Michalik, Fundacja Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej
4. *Nawigacja w każdą pogodę. Warsztaty dla rodziców, Spotkanie 1-3*, opracowanie: zespół ekspertów Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej, mgr Wioletta Wiśniewska, mgr Beata Michalik, Fundacja Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej
5. *Nawigacja w każdą pogodę. Scenariusz spotkania wstępnego. Ogólna prezentacja programu oraz wypełnienie ankiety*, opracowanie: zespół ekspertów Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej, mgr Wioletta Wiśniewska, mgr Beata Michalik, mgr Agnieszka Stec, Fundacja Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej
6. *Nawigacja w każdą pogodę. Scenariusz 1-9*, opracowanie: zespół ekspertów Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej, mgr Wioletta Wiśniewska, mgr Beata Michalik, mgr Agnieszka Stec, Fundacja Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej
7. *Raport z badań przeprowadzonych w ramach szkolnej inicjatywy profilaktycznej „Nawigacja w każdą pogodę” w roku szkolnym 2021/22*, opracowanie raportu: zespół Instytutu Profilaktyki Zintegrowanej
8. *Program profilaktyczno-wychowawczy na rok szkolny 2021/2022*, Zespół Szkół nr 1 im. Stanisława Staszica w Bochni

Agnieszka Buś-Bidas – doktor nauk ekonomicznych w dyscyplinie nauki o zarządzaniu; od 2019 r. nauczyciel przedmiotów zawodowych w Technikum Logistycznym w Zespole Szkół nr 1 w Bochni.

Z perspektywy historyka, czyli kilka słów o projektach *Historia w dialogu* oraz *Śladami zbrodni komunistycznych w Gdańsku* przeprowadzonych przez PCEN w Gdańsku w roku szkolnym 2022/2023

Grzegorz Rutkowski,

nauczyciel-konsultant PCEN ds. historii i wiedzy o społeczeństwie

Historia w dialogu

Cykl wykładów przeprowadzonych w okresie XI 2022 – IV 2023 pt. *Historia w dialogu* miał na celu zbliżenie środowisk edukacyjnych uczelni i szkół oraz pogłębianie i popularyzację wiedzy naukowej. Wspomniany cykl liczył łącznie 5 spotkań, podczas których przedstawiano aktualny stan badań dot. wzajemnych stosunków polsko-ukraińskich, kształtujących się od XX w. do czasów współczesnych na tle relacji z Rosją. Raz w miesiącu pracownicy naukowcy Instytutów Historii i Politologii Uniwersytetu Gdańskiego występowali z serią mini wykładów, podczas których była możliwa interakcja nauczycieli oraz pracowników naukowych – zadawanie pytań i udzielania odpowiedzi w czasie rzeczywistym. Wsparciem technicznym służyły: studio streamingowe PCEN oraz platforma ClickMeeting w jakości full HD (z możliwością zadawania pytań bezpośrednio ze studia stacjonarnie lub przy użyciu komunikatora – poprzez czat lub funkcję Video Live dostępne na platformie).

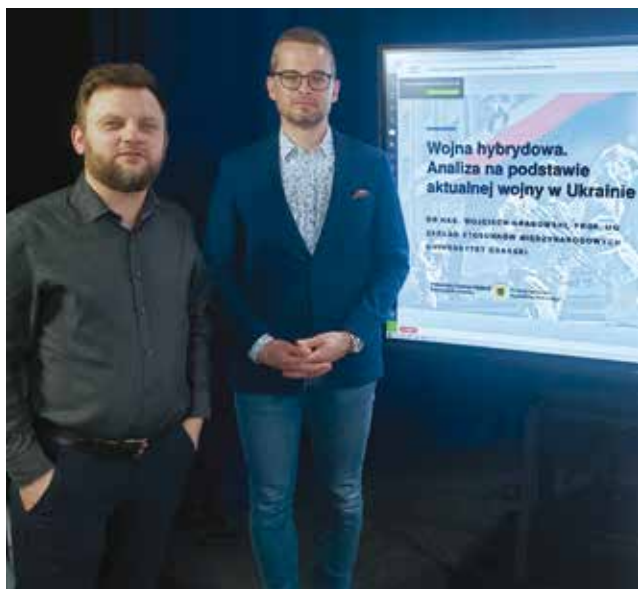
Omawiany cykl poruszał następujące zagadnienia:

- stosunki polsko-ukraińskie od XX w. do czasów współczesnych;
- Ukraińcy i kościół grekokatolicki w Polsce;
- wzajemne relacje polsko-ukraińskie na tle polityki rosyjskiej;
- elementy myśli politycznej ww. stron;
- relacje sąsiedzkie, uwarunkowania międzynarodowe, polityka zagraniczna;

Fot. Archiwum PCEN

- wzajemne postrzeganie narodów i stosunek elit do zmieniającej się konfiguracji geopolitycznej w Europie Wschodniej (od 1990 r. do współczesności);
- diagnoza obecnej sytuacji społeczno-politycznej i ewentualne warianty przyszłości wzajemnych relacji sąsiedzkich (w szczególności polsko-ukraińskich).

Fot. Archiwum PCEN

W części historycznej jako prelegenci wystąpili pracownicy naukowcy UG: prof. Eugeniusz Koko i prof. Igor Hałagida. Pierwszy z wykładów pt. *Stosunki polsko-ukraińskie w I połowie XX wieku* dotyczył kształtowania się świadomości narodowej i odrębności kulturowej Ukraińców. Drugi – *Stosunki polsko-ukraińskie w II połowie*

XX wieku – uwzględnił kwestie mniejszości ukraińskiej oraz sytuacji kościoła unickiego w Polsce. Trzeci wykład, zatytułowany *Jak do tego doszło? Rosyjska agresja na Ukrainę w historycznej perspektywie* poruszał problematykę sporów rosyjsko-ukraińskich w kontekście propagandy i mitów historycznych Kremla.

W części politologicznej ekspertem zewnętrznym był pracownik naukowy UG prof. Wojciech Grabowski. Czwarty w kolejności wykład, zatytułowany *Polska polityka wschodnia po 1990 r. – przegląd w kontekście stosunków polsko-ukraińskich*, ogniskował się wokół polskiej polityki wobec Ukrainy. Ostatni, piąty wykład pt. *Wojna hybrydowa. Analiza na podstawie aktualnej wojny w Ukrainie* uwzględniał elementy zastosowania tej strategii przez Rosjan wobec Ukraińców.

Koordinatorami projektu byli pracownicy PCEN: starszy specjalista ds. organizowania doskonalenia Piotr Zubowicz oraz nauczyciel-konsultant ds. historii i WOS Grzegorz Rutkowski.

Materiały w postaci podcastów i nagrań audio-video zostaną umieszczone na stronie internetowej PCEN oraz będą do dyspozycji nauczycieli historii i wiedzy o społeczeństwie, do wykorzystania w procesie edukacyjnym.

Śladami zbrodni komunistycznych w Gdańsku

Drugi z projektów, zatytułowany *Śladami zbrodni komunistycznych w Gdańsku*, podejmował temat represji komunistycznych z lat 1944-1956. Przedstawiał miejsca pamięci związane z działalnością Urzędu Bezpieczeństwa zlokalizowane przy ulicach: Okopowa 9, Kładki 24 oraz Nowe Ogrody 27, a także z przetrzymywaniem

Fot. Archiwum PCEN

Fot. Archiwum PCEN

działaczy podziemia niepodległościowego w więzieniu przy ul. Kurkowej 12 oraz funkcjonowaniem wydającego wyroki Wojskowego Sądu Rejonowego przy ul. Batorego 5. Ostatnią lokalizacją były miejsca pochówku: cmentarz przy ul. Dąbrowskiego 2 oraz park przyforteczny.

Projekt uwzględniał dwa wymiary w perspektywie historycznej. Po pierwsze, przedstawiał informacje na temat okresu stalinowskiego (lata 1945-1956), czyli działalność komunistycznego wymiaru sprawiedliwości (Wojskowy Sąd Rejonowy w Gdańsku-Wrzeszczu), organów bezpieczeństwa (Wojewódzki Urząd Bezpieczeństwa Publicznego w Gdańsku) oraz osób odpowiedzialnych za wydawane wyroki i zbrodnie komunistyczne. Poza tym charakteryzował i upamiętniał ofiary – działaczy podziemia niepodległościowego, a także miejsca ich pochówku. Po drugie, projekt przypominał o często odmiennym przeznaczeniu odwiedzanych lokalizacji/budynków w okresie Wolnego Miasta Gdańska, w czasach komunistycznych i współcześnie.

16 marca br. nastąpiła standaryzacja (testowanie) projektu, w której wzięli udział nauczyciele historii z pomorskich szkół oraz ich uczniowie. W testowaniu uczestniczyły następujące placówki: Szkoła Podstawowa nr 9 w Wejherowie, Szkoła Podstawowa nr 29 w Gdańsku, Szkoła Podstawowa w Kielnie oraz Powiatowy Zespół Szkół nr 2 z Rumi. Omawiana standaryzacja polegała na uzyskaniu informacji zwrotnej od uczniów i nauczycieli m.in. w zakresie: łatwości/trudności zadań, czasu realizacji projektu oraz jakości i przydatności materiałów.

Uczniowie otrzymali karty pracy z dołączonymi kodami QR, prowadzącymi do materiałów (fotografii, opisów, filmików), na podstawie których należało rozwiązywać zadania. Dodatkową aktywnością dla uczniów było samodzielne zlokalizowanie i odnalezienie historycz-

Fot. Archiwum PCEN

nych miejsc Gdańska za pomocą map Google (GPS). Na zakończenie uczniowie i nauczyciele wypełnili ankiety, aby dokonać weryfikacji poszczególnych zadań oraz założeń (również z perspektywy organizacji całego projektu).

Ostatnim akcentem związanym z pracą projektową będzie przeprowadzenie warsztatu źródłowego dla nauczycieli, zaplanowanego na 14 czerwca 2023 r. w Oddziale IPN Gdańsk. Podczas zajęć pracownicy naukowcy zaprezentują materiały i dokumenty historyczne związane z działalnością aparatu represji komunistycznych oraz z ich ofiarami z okresu 1945-1956.